

15 let programu regionálních funkcí knihoven

**a jeho význam v Konceptci rozvoje knihoven na léta 2016-2020
s výhledem do roku 2025**

Vít Richter
Národní knihovna ČR
Pardubice
Regionální funkce knihoven 2015

Hlavní témata

- ❑ Trochu historie
- ❑ Financování regionálních funkcí
- ❑ Srovnání výkonu regionálních funkcí
 - Tvorba výměnných fondů
 - Personální zajištění regionálních funkcí
- ❑ Co dělat?

Jak vznikl program podpory RF

- ❑ Do roku 1989 – okresní centralizované systémy knihoven
- ❑ 90. léta 20. stol. – transformace veřejné správy – rušení okresních úřadů
- ❑ Převod okresních knihoven na města
- ❑ Rozpad okresních systémů knihoven – „divoká transformace“
- ❑ Příprava 3. knihovního zákona
- ❑ Usnesení vlády ČR 26.2.2001 č. 195 k zajištění regionálních funkcí veřejných knihoven a podpory regionálních kulturních aktivit – 28 – 35 – 10
- ❑ SKIP – Prostějovská výzva – duben 2001
- ❑ Schválení knihovního zákona 257/2001 z 29.6.2001
- ❑ Program podpory výkonu RF - Usnesení vlády č. 68 z 16.1. 2002

Program MK ČR na podporu výkonu RF

- ❑ Cíle Programu

- ❑ Způsob rozdělení dotací z Programu

 - 55 % - děleno dle počtu obyvatel

 - 45% - děleno dle počtu knihoven

- ❑ Pravidla poskytování a podmínky použití dotace

- ❑ Standardy pro výkon regionálních funkcí

 - Aktualizace 2014

Cíle Programu podpory RF

- ❑ Zajištění dostupnosti VKIS ve všech knihovnách ČR
- ❑ Vyrovnání rozdílů služeb obyvatelům měst i obcí
- ❑ Zajištění kvality a kontinuity služeb knihoven s vazbou na potřeby uživatelů
- ❑ Odstranění nežádoucích diferenciací v úrovni služeb knihoven mezi jednotlivými regiony a kraji
- ❑ Účelná dělba práce a koordinace odborných činností v kraji
- ❑ Efektivní využití veřejných finančních prostředků
- ❑ Garance průběžné aktualizace knihovního fondu obecných knihoven
- ❑ Udržení odborného standardu
- ❑ Garance kvalifikačního růstu pracovníků knihoven v systému celoživotního vzdělávání

Regionální funkce: životně důležitá systémová podpora knihoven v malých obcích

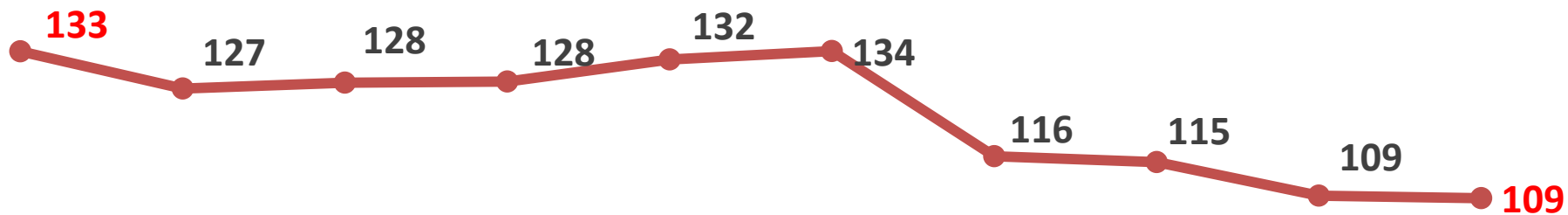
2005 - přechod dotačního programu RF na kraje

- ❑ **Novela Knihovního zákona, § 11, odst. 3 KZ**
 - **Krajská knihovna plní a koordinuje plnění RF vybraných základních knihoven v kraji**
 - **Smlouva o přenesení RF na vybrané základní knihovny musí mít písemnou formu**
 - **Plnění regionálních funkcí a jeho koordinaci zajišťuje kraj z peněžních prostředků svého rozpočtu**
- ❑ **Novela č. 1/2005 Sb., kterým se mění zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní**
- ❑ **Hlavní argumenty pro převod na kraje:**
 - **Kraje znají lépe problematiku svých knihoven a potřeb svého kraje**
 - **Kraje se o knihovny v kraji postarají lépe než stát**
- ❑ **Převod finančních prostředků do rozpočtu krajů = 133 mil. Kč**

Financování regionálních funkcí

Výdaje na RF (mil. Kč)

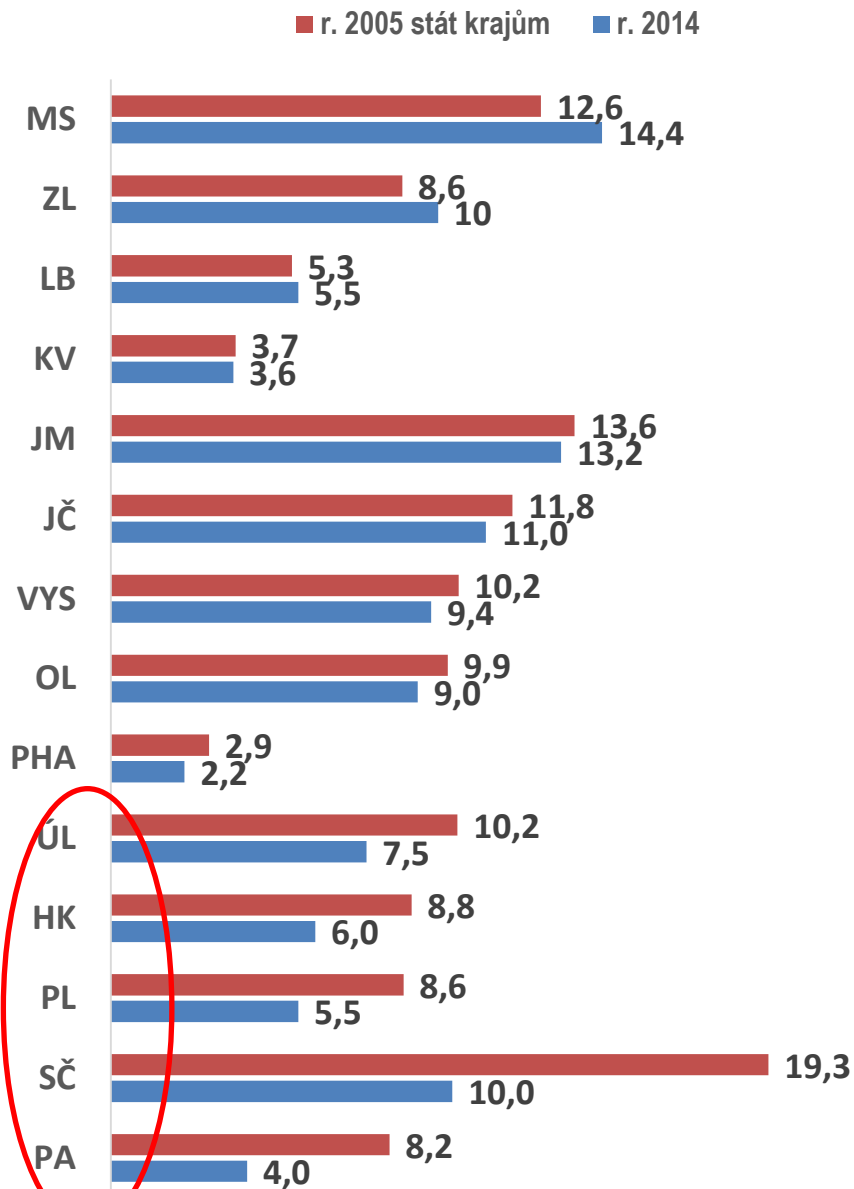
● Skutečné výdaje

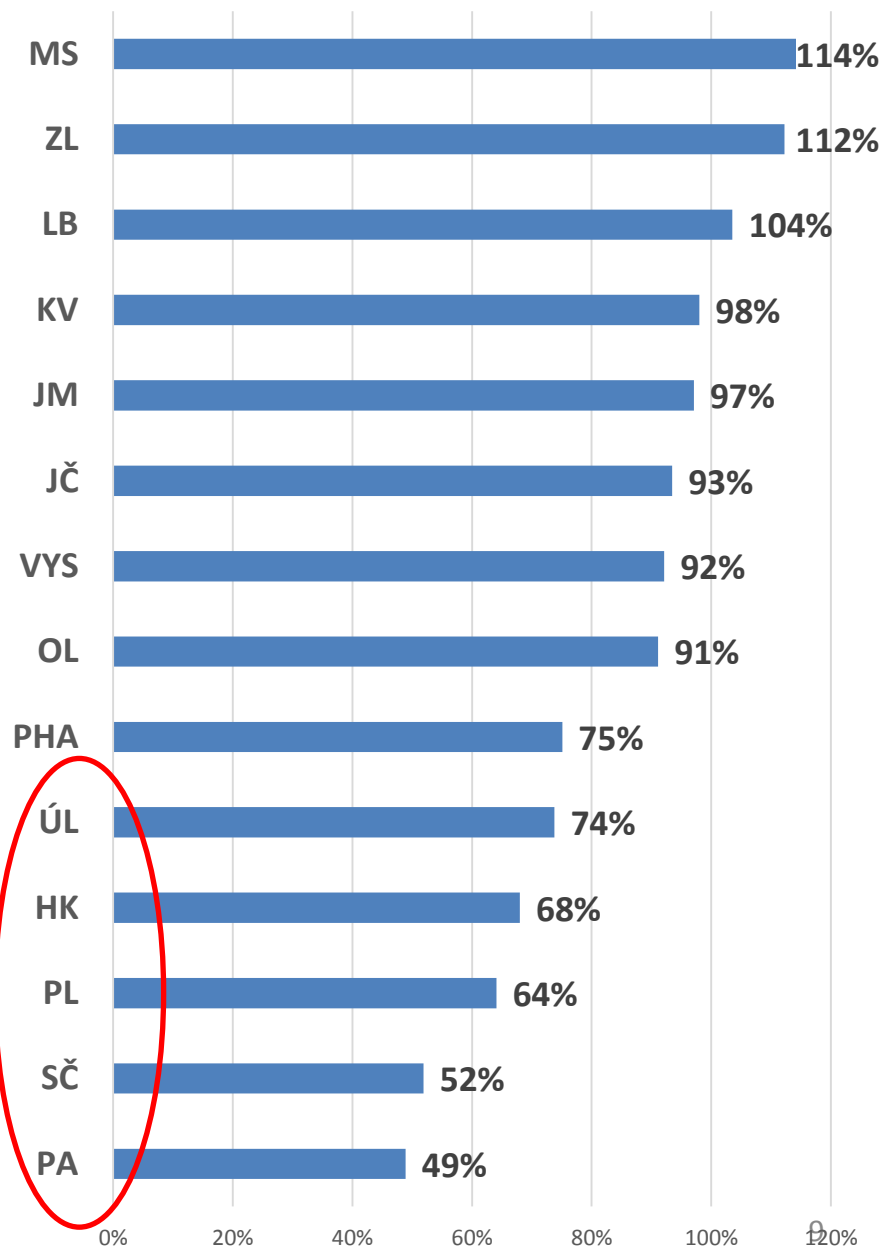
Snížení o 24 mil. Kč

r.2005 r.2006 r.2007 r.2008 r.2009 r.2010 r.2011 r.2012 r.2013 r.2014

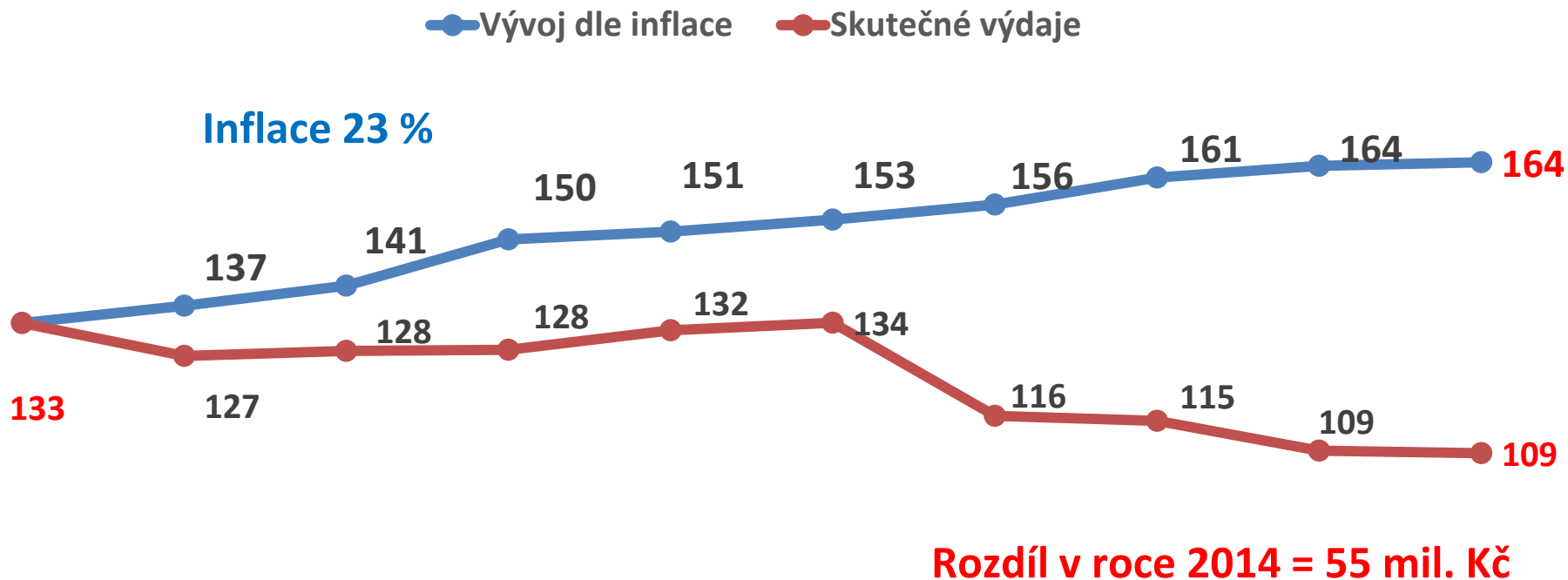
Financování RF 2005 - 2014 (mil. Kč)

Změny financování RF 2005-2014

Výdaje na RF a vliv inflace (mil. Kč)

Hlavní vlivy:

- Růst cen knih a informačních zdrojů
- Růst mezd

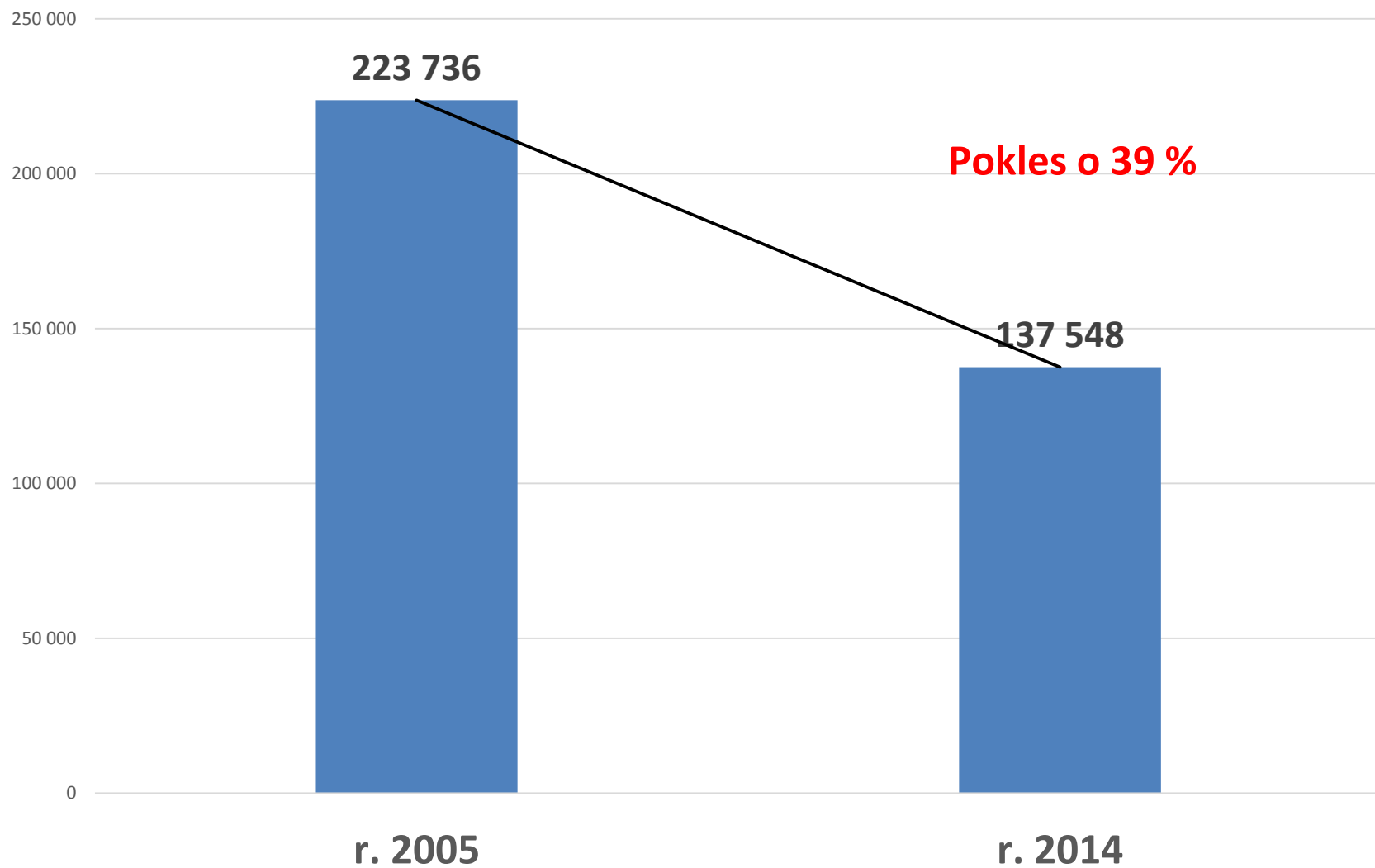
Výkony RF v letech 2005 - 2014

	r2005		r2014
Krajské a pověřené knihovny	100		100
Počet pracovníků zajišťujících RF	269		221
Počet obsluhovaných knihoven	6 081		5 987
Poskytnuté konzultace	19 988		19 502
Metodické návštěvy	11 550		11 056
Statistické výkazy	6 827		5 980
Vzdělávací akce	863		1 597
Počet účastníků	11 367		20 978
Servis výpočetní techniky (akce)	1 185		2 442
Počet ujetých km	363 753		300 741

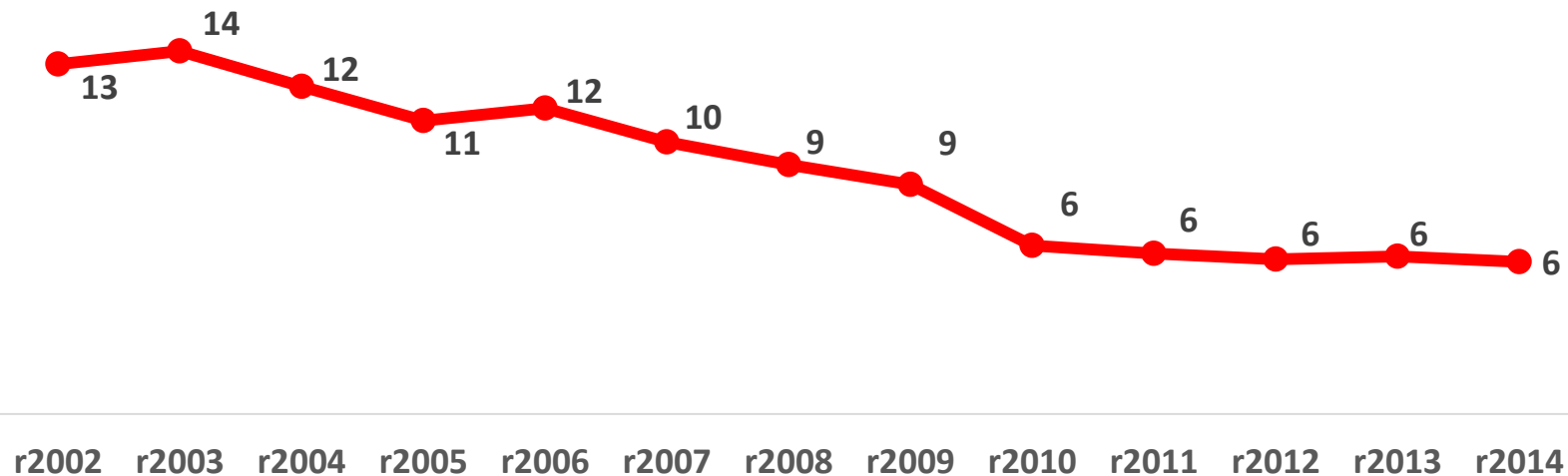
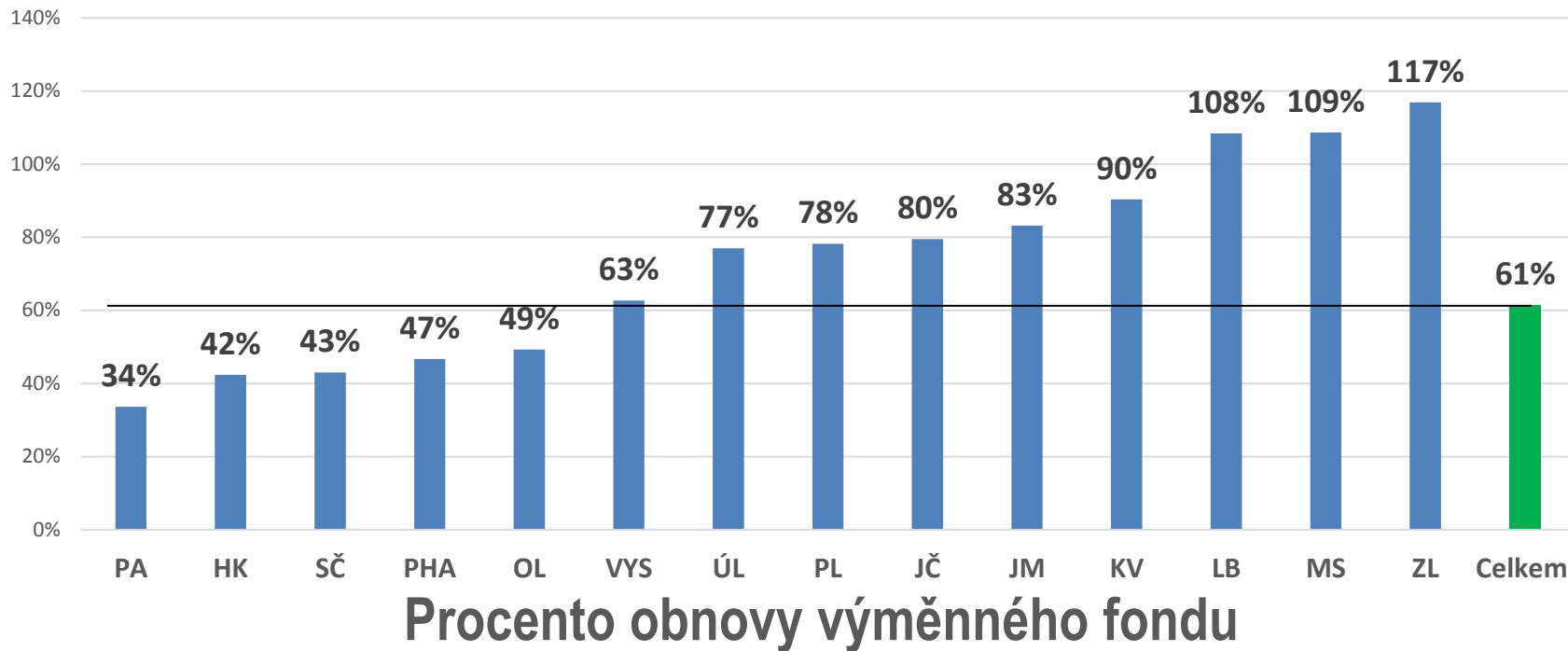
	r2005		r2014
Nákup KF z prostředků obcí	100 989		92 210
Zpracování KF z prostředků obcí	132 408		154 730
Stav výměnného fondu	2 239 925		3 312 791
Roční přírůstek VF	247 418		190 014
Procento obnovy VF	11%		6%
Nákup knih z RF	223 736		137 548
Nákup knih z prostředků obce	18 488		24 603
Nakup z jiných zdrojů	2 978		10 501
Nákup výměnného fondu	245 202		172 652
Expedované soubory	19 377		23 008
Počet svazků	876 112		1 322 562

Tvorba výměnného fondu

Pokles nákupu do výměnného fondu 2005 - 2014

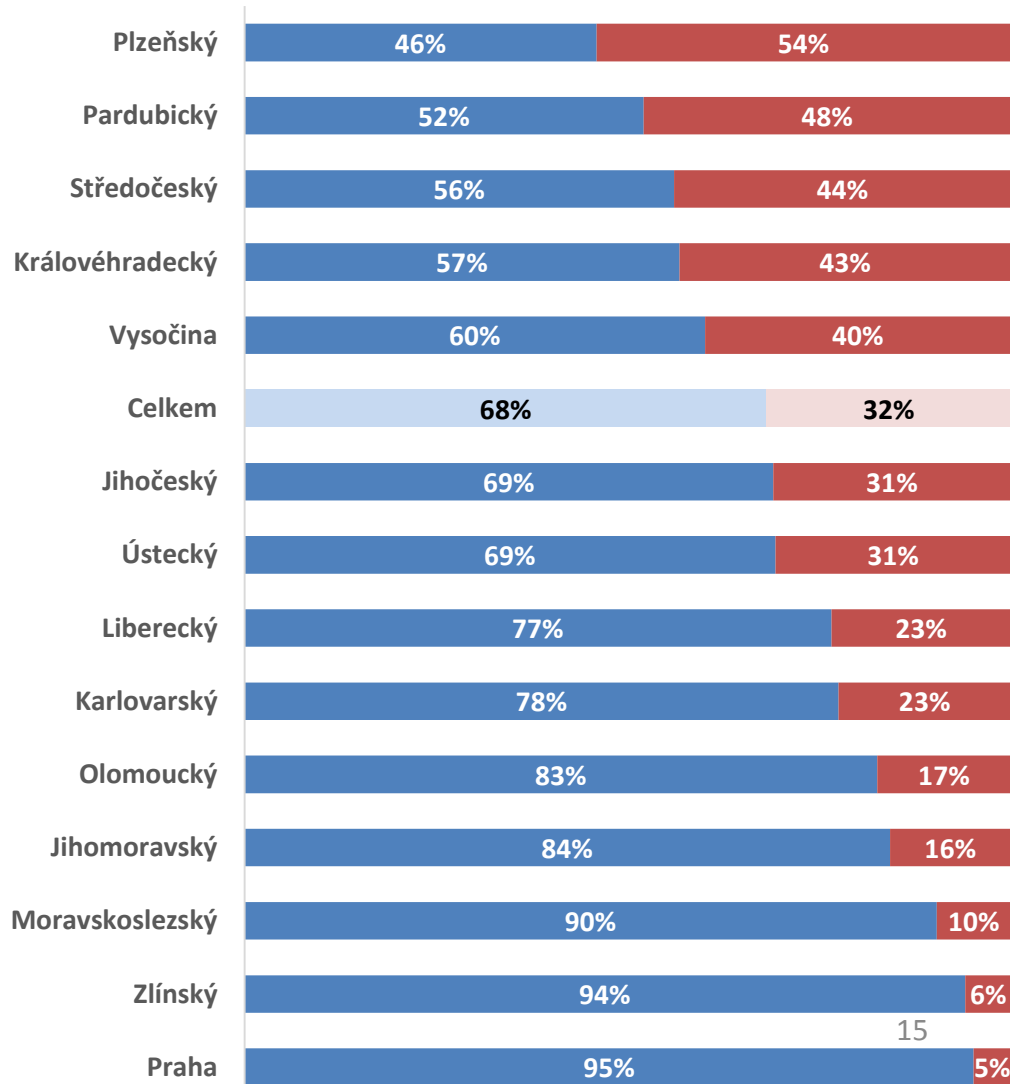
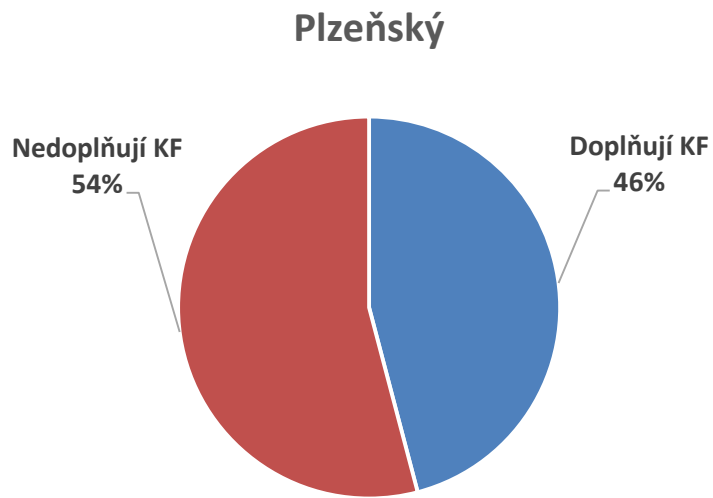
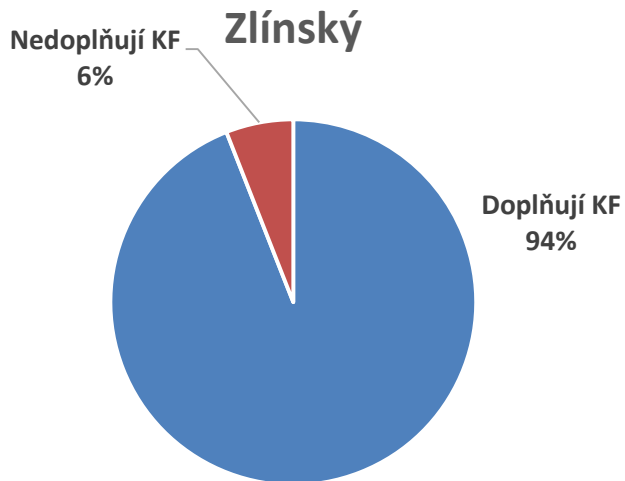
Jak se snížilo/zvýšilo doplňování VF proti r. 2005?

Kolik knihoven nedoplňuje své KF?

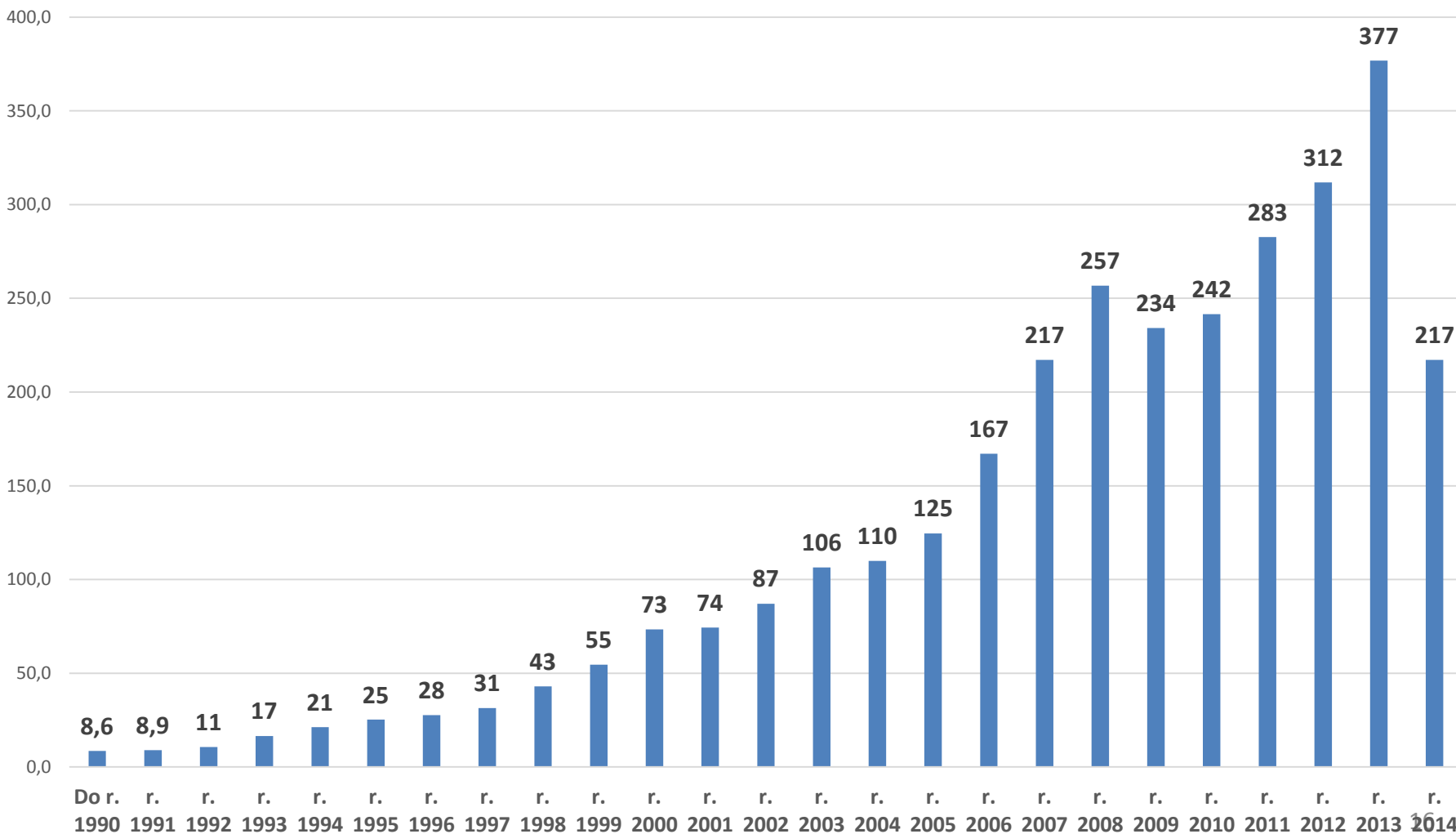
Vlastní doplňování knihovního fondu

■ Doplnují KF ■ Nedoplňují KF

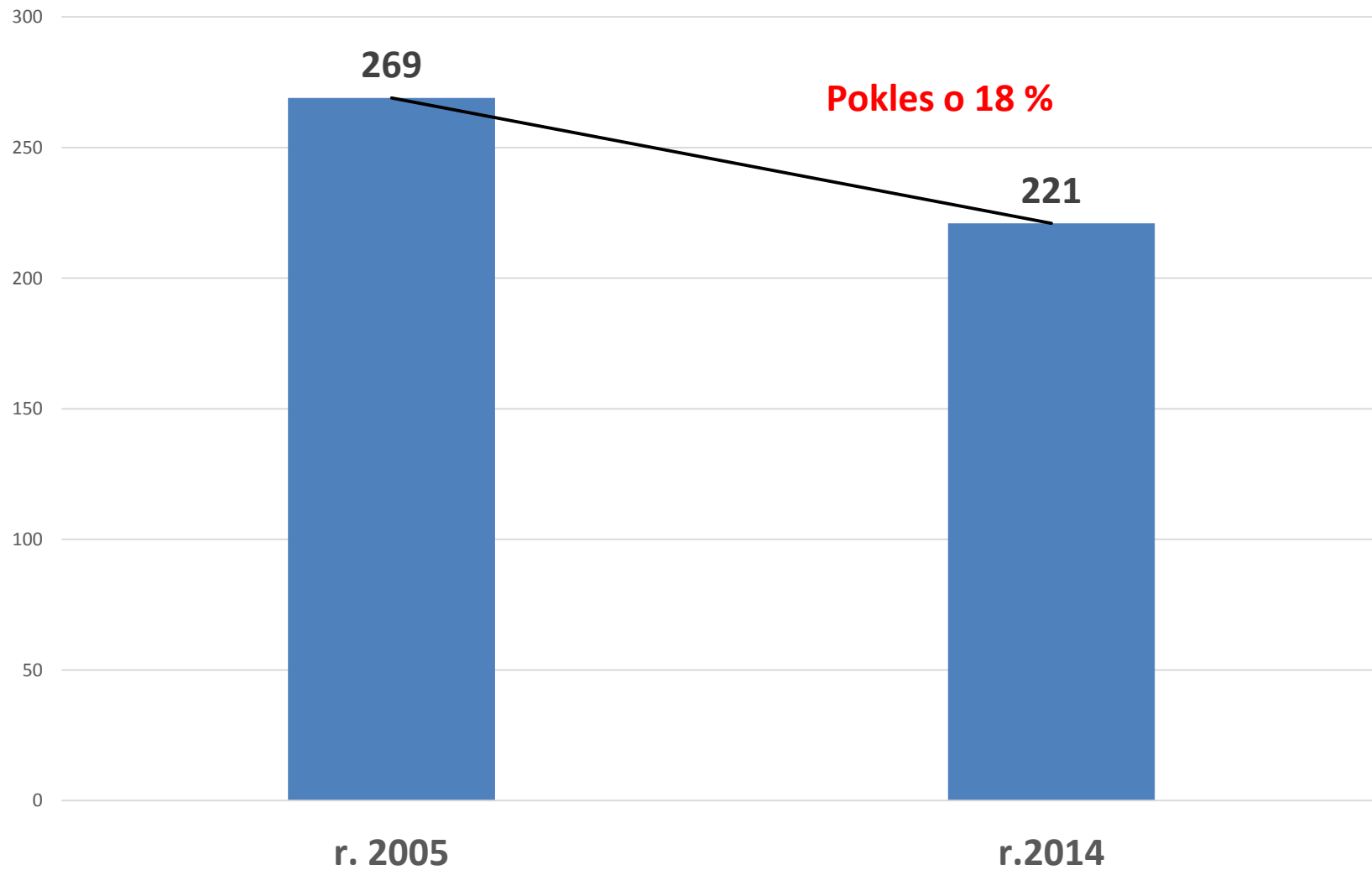
Co si lidé nejvíce půjčují ve veřejných knihovnách?

Výpůjčky dle roku vydání díla - 2014 (v tisících)

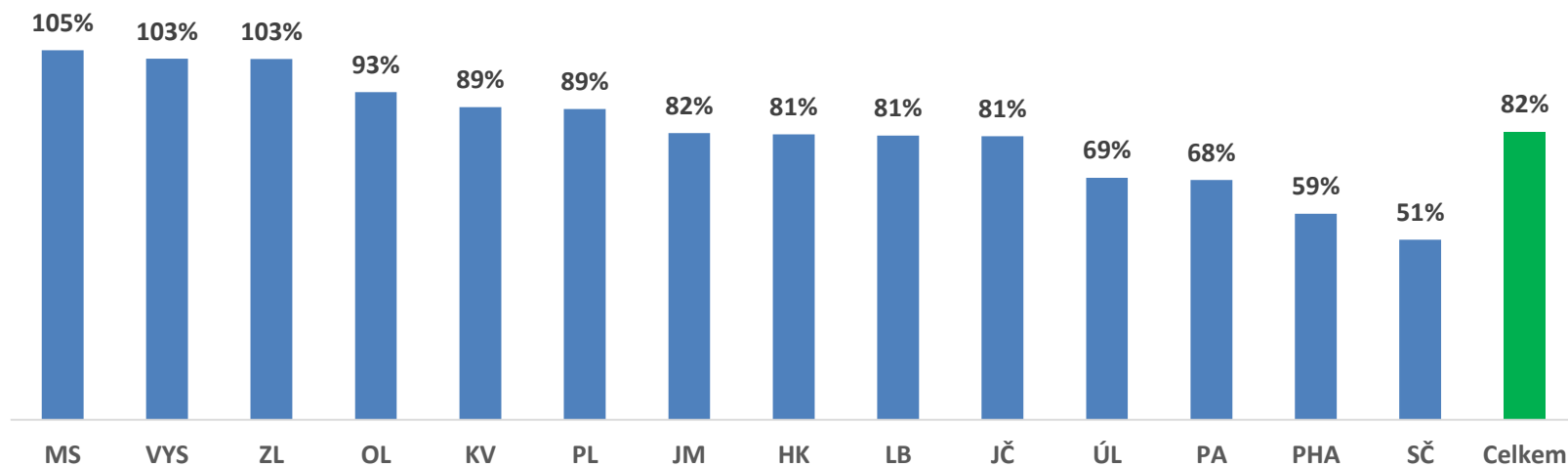

Personální zajištění regionálních funkcí

Počet pracovníků pro zajištění RF

Pracovníci zajišťující RF 2014

Počet knihoven na jednoho pracovníků 2014

Regionální funkce po 15 letech

- ❑ Finanční podpora knihoven v malých obcích jako celek dlouhodobě klesá
- ❑ Finanční podpora knihoven se kraj od kraje stále výrazněji odlišuje
- ❑ V některých krajích se nedaří naplňovat cíle podpory regionálních funkcí, zejména:
 - Vyrovnání rozdílů služeb obyvatelům měst i obcí
 - Zajištění kvality a kontinuity služeb knihoven s vazbou na potřeby uživatelů
 - Odstranění nežádoucích diferenciací v úrovni služeb knihoven mezi jednotlivými regiony a kraji
 - Garance průběžné aktualizace knihovního fondu obecných knihoven
 - Udržení odborného standardu
- ❑ Proces přidělování dotací - zdlouhavý a administrativně náročný

Vytrácí se systémový charakter podpory jako výraz zájmu a podpory ze strany státu

Můžeme ovlivnit negativní trendy?

- ❑ Příprava nového strategického materiálu: Koncepce rozvoje knihoven na léta 2016 – 2020 (2025)
- ❑ Jak ovlivnit rozhodování krajů o podpoře knihoven?
- ❑ Jednání ministra kultury s Asociací krajů ČR?
- ❑ Návrh novely knihovního zákona?
 - Způsob stanovení částky na financování RF
 - Provázat se standardy a spolufinancováním obcí
 - Převod dotačního programu zpět na MK ČR?

Jaké jsou příčiny rozdílné podpory knihoven?

- Lidé v některých krajích nemají rádi novoty, čtou raději starší knihy
- V některých krajích a obcích není potřebná podpora čtenářské gramotnosti
- Některé kraje a některé obce mají jiné priority v oblasti kultury a vzdělávání – jaké to jsou?
- Některé kraje a obce nevědí, k čemu jsou knihovny užitečné – všechno je na internetu
- ??????
- ??

Proč jsou v některých krajích knihovny více podporovány?

- Všichni politikové hovoří o tom, že kultura a vzdělávání je důležité
- Při rozhodování o rozpočtu ale často rozhodují jiné priority
- Získat větší prostředky na podporu kultury a vzdělávání je vždy velmi složité
- Podpora není samozřejmost

Proč jsou v některých krajích knihovny více podporovány?

Podpora RF je závislá na vztahu krajské knihovny s krajských s úřadem a zastupiteli	Krajská knihovna
Regionální funkce musí být pro krajské knihovny jednou z priorit	Krajská knihovna
Důležité je, aby krajský úřad a zastupitelé věděli, k čemu jsou knihovny užitečné a na co se poskytuje dotace	Krajská knihovna
Důležité je, aby starostové a zastupitelé věděli, od koho a proč dostávají dotaci na podporu knihovny	Pověřená knihovna
Důležité je, aby starostové a zastupitelé věděli, k čemu jsou knihovny užitečné	Pověřená knihovna
Na rozvoj knihoven má podstatný vliv kontakt metodika se starostou a zastupiteli	Pověřená knihovna
Tam kde je kvalitní podpora RF, obce dávají ochotněji peníze na knihovny	Pověřená knihovna

KNIHOVNA ROKU 2015

Knihovna roka 2015

15 let programu regionálních funkcí knihoven

**a jeho význam v Koncepti rozvoje knihoven na léta 2016-2020
s výhledem do roku 2025**

Vít Richter
Národní knihovna ČR
Pardubice
Regionální funkce knihoven 2015